

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 548/2021-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Perhács s. r. o., Jelenec 353, proti rozsudku Okresného súdu Komárno č. k. 1T/14/2015 z 18. septembra 2018 a proti postupu a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Tdo/75/2019 z 1. decembra 2020 v spojení s postupom a rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 1To/24/2019 z 25. júna 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 a 3 písm. c) a d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom okresného súdu a postupom a uznesením najvyššieho súdu v spojení s postupom a rozsudkom krajského súdu. Sťažovateľ žiada finančné zadosťučinenie a zrušenie uznesenia najvyššieho súdu s tým, že vec sa mu vráti na ďalšie konanie.

II.

2. Rozsudkom okresného súdu z 18. septembra 2018 bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktorého sa dopustil ako policajt, keď pri meraní rýchlosti zistil, že vodička v obci prekročila maximálnu povolenú rýchlosť, a namiesto toho, aby riadne postupoval, telefonicky kontaktoval spolupáchateľa – príbuzného vodičky, ktorý mu poradil, nech zapíše, že vozidlo viedol policajt, na čo sťažovateľ opätovne kontaktoval spolupáchateľa, ktorému potvrdil, že priestupok je vyriešený iba napomenutím. Spáchanie skutku považoval okresný súd za preukázané zo zvukového záznamu rozhovoru sťažovateľa a spolupáchateľa, ktorý bol zabezpečený použitím informačno-technických prostriedkov (ďalej len „ITP“) vo vzťahu

k mobilnému telefónu sťažovateľa a spolupáchatel'a. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo krajským súdom zamietnuté.

3. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodu, že bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku] a rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku]. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa namietaným uznesením tak, že ho odmietol a v odôvodnení sa jednotlivo vyjadril ku každému dovolaciemu dôvodu sťažovateľa.

4. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd uviedol, že právo na obhajobu obsahuje tri relatívne samostatné práva obvineného, a to právo obhajovať sa osobne, právo obhajovať sa za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu a právo na bezplatnú pomoc obhajcu, ak obvinený nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu a vyžadujú to záujmy spravodlivosti, čo znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci ho mať mal. Najvyšší súd k námietke, že sťažovateľ nemal možnosť oboznámiť sa so žiadosťami o vydanie súhlasu na použitie ITP, uviedol, že rozhodnutia o vydaní súhlasu na použitie ITP nie sú rozhodnutím o vine, ale sú podkladom na použitie procesného prostriedku na odhaľovanie trestnej činnosti a jej prípadných páchatel'ov. Preto táto okolnosť nemôže byť dôvodom porušenia práva na obhajobu.

5. Najvyšší súd rovnako skonštatoval, že nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, keď sťažovateľ namietal, že rozhodnutie krajského súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Najvyšší súd k tomu uviedol, že sťažovateľ odvodzoval nezákonnosť vykonaných dôkazov tým, že mu bola odopretá možnosť oboznámiť sa so žiadosťami o vydanie súhlasov na použitie ITP. Výsostne táto skutočnosť mala mať za následok nezákonnosť takto získaných dôkazov, ktoré zároveň nebolo možné použiť ako podklad pre záver o vine sťažovateľa. Najvyšší súd zhodnotil, že okresný súd nijak nepochybil, keď ako dôkaz vykonal záznam telefonátu medzi sťažovateľom a spolupáchatel'om, a rovnako nepochybil ani krajský súd, keď takto získaný dôkaz akceptoval.

6. Najvyšší súd nezistil ani naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keď sťažovateľ namietal, že rozhodnutie krajského súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku. Najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ argumentoval skutkovým stavom a výsledkami dokazovania, v rámci čoho vykonal rozbor dôkazného stavu, podrobne znova hodnotil vykonané dôkazy a vyslovil vlastné hodnotenia a závery, ktoré sú odlišné od záverov okresného a krajského súdu. Najvyšší súd poukázal na to, že sťažovateľ mohol v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho, a nie skutkového charakteru, keďže najvyšší súd nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať dokazovanie vykonané okresným a krajským súdom.

III.

7. Sťažovateľ namieta, že z rozsudku okresného súdu sa vôbec nedozvedel, na základe akých dôkazov bol odsúdený a prečo okresný súd vôbec nebral do úvahy dôkazy, ktoré svedčia v jeho prospech. Sťažovateľ ďalej namieta, že počas trestného konania nemal možnosť oboznámiť sa so žiadosťami o vydanie súhlasu na použitie ITP, pretože neboli súčasťou spisu a nebolo mu vysvetlené, z akého zákonného dôvodu nebol oboznámený so žiadosťami na vydanie súhlasov na použitie ITP. Sťažovateľ uviedol, že nepozná obsah kľúčového dôkazu, na ktorého základe boli vydané súhlasy na použitie ITP, a preto sa trvalo nevie reálne a účinne brániť. Tým podľa sťažovateľa došlo k porušeniu zásady rovnosti zbraní a kontradiktórneho konania. Okrem toho namieta aj to, že v rozhodnutiach sudcu o použití ITP nie je označený menom a priezviskom; teda nie je adresátom rozhodnutí, ktorými bolo povolené odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky a vo vzťahu k jeho osobe ani neexistuje žiadne odôvodnenie.

8. Sťažovateľ nesúhlasí so záverom krajského súdu, že ako dôkazný prostriedok možno považovať rozhodnutie súdu na použitie ITP, a nie žiadosť. Uviedol, že ak by neboli dôkaznými prostriedkami, nemohli by byť použité v trestnom konaní a už vôbec by nemohli byť základom rozhodnutia súdu na použitie ITP. Porušenie základných práv sťažovateľ vidí aj v tom, že krajský súd mu nedal odpoveď na to, či žiadosti na vydanie súhlasov na použitie ITP boli alebo neboli súčasťou trestného spisu a že ani nemohli existovať žiadne, ani len hypotetické, nieto ešte konkrétne dôvody, ktoré by opodstatňovali použitie ITP proti jeho osobe.

9. Sťažovateľ namieta, že najvyšší súd jeho dovolanie odmietol bez toho, aby sa bližšie zaoberal jeho zásadnými dovolacími námietkami. Poukázal, že rovnaký dovolací dôvod považoval najvyšší súd v inej veci za dôvodný a napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil. Sťažovateľ je toho názoru, že odchýlením sa dovolacieho súdu od skoršej judikatúry došlo k porušeniu jeho práv, keďže tým došlo k prekročeniu ústavne prípustných limitov prelomenia princípu stability súdneho rozhodnutia vyplývajúceho z právnej istoty ako jedného zo základných princípov právneho štátu. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu považuje za arbitrárne a svojvoľné.

IV.

10. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podaného odvolania. Konanie o odvolaní bolo skončené rozhodnutím krajského súdu. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Preto bola sťažnosť v rozsahu proti rozsudku okresného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

11. Napriek tomu sa možno vyjadriť k námietke sťažovateľa, že okresný súd nevykonal ním navrhované dôkazy. K tomu treba uviesť, že všeobecný súd má právomoc vo veci konať, čo zahŕňa aj rozhodnutie o tom, aké dôkazy vykoná. V takomto prípade však nemôže ísť o svojvoľný a neodôvodnený postup. Postup súdu, ktorý nevykonal všetky navrhované dôkazy, sám osebe neznamená porušenie základného práva na súdnu ochranu. Ak by všeobecný súd nevykonal dôkaz navrhovaný stranou konania, hoci tento by mal preukazovať rozhodnú skutkovú okolnosť, znamenalo by to porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

(II. ÚS 168/2019). V okolnostiach posudzovanej veci však o takýto prípad nejde. Okresný súd jasne a zrozumiteľne uviedol, z akých vykonaných dôkazov vychádzal pri svojich úvahách, z ktorých dospel k záveru, že skutok spáchal sťažovateľ. K tomu krajský súd na zdôraznenie správnosti doplnil svoje vlastné úvahy a právne závery, ktoré vychádzajú zo zaznamenaného telefonického rozhovoru medzi sťažovateľom a spolupáchatelom. K tomu možno len uviesť, že k jeho obsahu, ktorý možno považovať za kľúčový dôkaz, sa sťažovateľ vôbec nevyjadruje a jeho postoj k pravdivosti zvukovej nahrávky nie je zrejmy ani z jeho ústavnej sťažnosti.

12. Vzhľadom na to, že sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta rozhodnutie okresného súdu, na prieskum ktorého nie je daná právomoc ústavného súdu, a ďalej namieta len rozhodnutie najvyššieho súdu v bližšie neidentifikovanom spojení s rozhodnutím krajského súdu, nie je dôvod vyjadrovať sa k jednotlivým námietkam sťažovateľa, ku ktorým sa vyjadrili okresný a krajský súd a ktoré neboli predmetom dovolania sťažovateľa. Vzhľadom na rozsah a argumentáciu ústavnej sťažnosti je rozhodujúce vysporiadať sa s námietkami sťažovateľa vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu.

13. Z obsahu namietaného uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa jednotlivo vyjadril ku každému dovolaciemu dôvodu, ktorý uviedol sťažovateľ. Čo sa týka dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, najvyšší súd charakterizoval obsah tohto práva v rovine podústavného práva a v podstate ho stotožnil s obsahom sťažovateľom uvedeného práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, ktoré obvinenému garantuje právo obhajovať sa sám alebo prostredníctvom ním či už zvoleného alebo ustanoveného advokáta. Z tvrdení sťažovateľa v dovolaní alebo v ústavnej sťažnosti nevyplývajú žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť porušenie práv na obhajobu garantovaných Trestným poriadkom alebo čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, keďže sťažovateľovi nič nebránilo v efektívnom prístupe k obhajobe. Nedostatky argumentácie rozhodnutí všeobecných súdov, nevysporiadanie sa s argumentáciou sťažovateľa alebo vykonanie nezákonného dôkazu netvorí obsah práva či už podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku alebo čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru. Záver najvyššieho súdu, že nebol daný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, je v súlade so základnými právami sťažovateľa, ktorých porušenie namieta, a obsahuje zrozumiteľné vysvetlenie toho záveru uvedením toho, že nemožnosť oboznámenia sa so žiadosťami o vydanie súhlasu na použitie ITP nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

14. Obdobne nemožnosť oboznámenia sa so žiadosťami o vydanie súhlasu na použitie ITP nezakladá porušenie práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru, ktoré stanovuje osobitné konfrontačné právo obžalovaného v trestnom procese. Právo podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru zaručuje právo aktívnej účasti na procese dokazovania, pričom sa nevzťahuje len na navrhovanie svedkov. Uplatňovanie tohto práva je v zásade prenechané na úpravu vnútroštátnych právnych poriadkov a posudzuje sa vo vzťahu k spravodlivosti celého konania. Posúdenie konkrétnych návrhov na vykonanie dokazovania je na všeobecných súdoch a možno ho preskúmať len s ohľadom na spravodlivosť celého konania. V súlade s dohovorom je odmietnutie výsluchu svedkov, ak nemožno očakávať, že ich výsluch bude podstatný. Dohovor v súvislosti s odmietnutím svedkov nestanovuje požiadavku odôvodnenia takéhoto postupu (Karpenstein, U., Mayer, F. Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten. Kommentar. C. H. Beck, München 2015, s. 228).

15. K tomu však treba uviesť, že samotné žiadosti o vydanie súhlasu na použitie ITP neboli spôsobilé či už vyvrátiť alebo potvrdiť spáchanie skutku sťažovateľom, a preto odmietnutie ich vykonania ako dôkazu nie je spôsobilé viesť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru. To platí osobitne z dôvodu, že zákonnosť použitia ITP bola predmetom samostatného prieskumu všeobecného súdu pred ich použitím. Sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa k obsahu inkriminujúceho telefonického rozhovoru, a preto, pokiaľ ide o jeho obsah a význam pre záver všeobecných súdov o spáchaní skutku, mohol konfrontovať tento rozhodujúci usvedčujúci dôkaz. Preto záver najvyššieho súdu, že rozhodnutie nie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, je nielen v súlade s § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, ale aj s osobitným právom sťažovateľa ako obžalovaného podľa čl. 6 ods. 1 písm. d) dohovoru.

16. V súlade s namietaným porušením základných práv sťažovateľa je i záver najvyššieho súdu o nenaplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, keď najvyšší súd poukázal v súlade s účelom tejto normy na to, že najvyšší súd nemôže skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku a v rámci toho prehodnocovať vykonané dôkazy a vyslovovať iné skutkové závery, ako boli ustálené v rozhodnutí okresného a krajského súdu.

17. Čo sa týka námietky sťažovateľa, ktorou poukázal na to, že rovnakú okolnosť považoval najvyšší súd v inej veci za dôvod zrušenia rozhodnutia krajského súdu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, treba uviesť, že od právneho poriadku a ani od interpretácie základných práv nemožno očakávať formulovanie záveru, ktorého obsahom by bolo to, že odchylenie sa od predchádzajúceho právneho názoru je samo osebe porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Požiadavka stability rozhodovacej činnosti všeobecných súdov vyplýva zo všeobecnej požiadavky právnej istoty, no nezakladá či už v rovine podústavného práva alebo základných práv právo na rozhodnutie podľa skôr vysloveného právneho názoru. Je zrejmé, že najvyšší súd sa vo veci sťažovateľa od svojho predchádzajúceho právneho názoru, no zároveň predostrel dostatok dôvodov na to, prečo považuje tento opačný záver za správny. Takýto prístup najvyššieho súdu síce nevedie k stabilite súdneho rozhodovania, no na strane druhej nemožno dospieť k tomu, že by tento prístup viedol k porušeniu základných práv sťažovateľa, ktorému boli v rozhodnutí najvyššieho súdu predstreté dostatočné, presvedčivé a ústavne konformné argumenty na to, že nebol dôvod na to, aby ako dôkaz boli vykonané žiadosti o vykonanie ITP.

18. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru treba uviesť, že ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a aplikácii právnych predpisov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (IV. ÚS 27/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva.

19. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych dôvodov, z ktorých nemožno dospieť k záveru, že rozhodnutie je svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené. Argumentácia sťažovateľa, ktorú uplatnil v ústavnej sťažnosti a ktorá je v zásade pokračovaním jeho argumentácie, ktorú uviedol v dovolaní, nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov uznesenia najvyššieho súdu. Argumentácia najvyššieho súdu je dostatočná, jasná a zrozumiteľná, pričom je založená na právnych záveroch, ktoré majú oporu v zákone, pričom nebol dôvod na to, aby rozhodnutie najvyššieho súdu malo oporu aj v predchádzajúcom opačnom rozhodnutí najvyššieho súdu. Vzhľadom na to nemožno dospieť k žiadnym zisteniam, ktoré by viedli k porušeniu sťažovateľovho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to ani v jeho osobitných zárukách podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) a d) dohovoru. Ústavná sťažnosť je v rozsahu namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2021

Robert Šorl
predseda senátu